RECOMANDĂRI

RECOMANDAREA (UE) 2017/761 A COMISIEI

din 26 aprilie 2017

privind Pilonul european al drepturilor sociale

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292,

întrucât:

(1) Potrivit articolului 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, printre obiectivele Uniunii Europene se numără și acelea de a promova bunăstarea popoarelor sale și de a acționa pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social. Uniunea combate excluziunea socială și discriminarea și promovează justiția și protecția socială, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

(2) În conformitate cu articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea ține seama de cerințele privind promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, garantarea unei protecții sociale corespunzătoare, combaterea excluziunii sociale, precum și de cerințele privind un nivel ridicat de educație, de formare profesională și de protecție a sănătății umane.

(3) Articolul 151 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că Uniunea și statele membre, conștiente de drepturile sociale fundamentale precum cele enunțate în Carta socială europeană semnată la Torino la 18 octombrie 1961 și în Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor adoptată în 1989, au ca obiective promovarea ocupării forței de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă, permițând armonizarea acestora în condiții de progres, o protecție socială adecvată, dialogul social, dezvoltarea resurselor umane care să permită un nivel ridicat și durabil al ocupării forței de muncă și combaterea excluziunii.

(4) Articolul 152 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că Uniunea recunoaște și promovează rolul partenerilor sociali la nivelul său, ținând seama de diversitatea sistemelor naționale. Aceasta facilitează dialogul dintre aceștia, respectându-le autonomia.

(5) Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată pentru întâia dată la Consiliul European de la Nisa din 7 decembrie 2000, protejează și promovează o serie de principii fundamentale care sunt esențiale pentru modelul social european. Dispozițiile acestei carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii.

(6) Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene conține dispoziții care prevăd competențele Uniunii legate, printre altele, de libera circulație a lucrătorilor (articolele 45-48), libertatea de stabilire (articolele 49-55), politica socială (articolele 151-161), promovarea dialogului social (articolul 154, inclusiv acordurile încheiate și puse în aplicare la nivelul Uniunii (articolul 155, egalitatea de remunerare între lucrătorii de sex masculin și cei de sex feminin, pentru aceeași muncă (articolul 157, contribuția la dezvoltarea unei educații de calitate și a formării profesionale (articolele 165 și 166), acțiunea Uniunii care completează politicile naționale și promovează cooperarea în domeniul sănătății (articolul 168, coeziunea economică, socială și teritorială (articolele 174-178), formularea orientărilor generale ale politicilor economice și supravegherea punerii lor în aplicare (articolul 121, formularea liniilor directoare privind politicile de ocupare a forței de muncă și examinarea punerii în aplicare a acestora (articolul 148 și, la un nivel mai general, apropierea legislațiilor (articolele 114-117).

(7) Parlamentul European a invocat necesitatea unui Pilon european al drepturilor sociale, menit să întărească drepturile sociale și să aibă un impact pozitiv asupra vieții oamenilor pe termen scurt și mediu și care să permită sprijinirea construcției europene în secolul XXI ([1]). Consiliul European a subliniat că problema lipsei de securitate economică și socială trebuie abordată cu prioritate și a făcut un apel pentru crearea unui viitor promițător pentru toți, salvgardarea modului nostru de viață și asigurarea unor oportunități mai bune pentru tineret. ([2]) Liderii a 27 de state membre și ai Consiliului European, Parlamentului European și Comisiei Europene s-au angajat, prin Agenda de la Roma, să depună eforturi pentru o Europă socială. Acest angajament se bazează pe principiul creșterii durabile și al promovării progresului economic și social, precum și pe coeziune și convergență, respectând, în același timp, integritatea pieței interne ([3]). Partenerii sociali s-au angajat să contribuie în continuare la crearea unei Europe care răspunde așteptărilor lucrătorilor și întreprinderilor sale ([4]).

(8) Înfăptuirea pieței unice europene în ultimele decenii a fost însoțită de dezvoltarea unui acquis social solid, datorită căruia s-au realizat progrese în ceea ce privește libera circulație, condițiile de trai și de muncă, egalitatea între femei și bărbați, sănătatea și securitatea în muncă, protecția socială, educația și formarea profesională. Introducerea monedei euro a oferit Uniunii o monedă comună stabilă, folosită de 340 de milioane de cetățeni din nouăsprezece state membre, care le înlesnește acestora viața de zi cu zi și îi protejează împotriva instabilității financiare. Totodată, Uniunea s-a extins considerabil, fapt care a sporit oportunitățile economice și a promovat progresul social pe întregul continent.

(9) Piețele forței de muncă și societatea au o evoluție rapidă, iar globalizarea, revoluția digitală, modelele de lucru dinamice și evoluțiile sociale și demografice oferă noi oportunități și noi provocări. Provocări precum inegalitățile semnificative, șomajul de lungă durată și șomajul în rândul tinerilor sau solidaritatea între generații sunt adesea similare, deși în grade diferite, de la un stat membru la altul.

(10) Europa și-a demonstrat hotărârea de a depăși criza financiară și economică, și grație unei acțiuni ferme, economia Uniunii este în prezent mai stabilă, nivelurile de ocupare a forței de muncă fiind mai ridicate decât oricând, iar șomajul este în continuă scădere. Cu toate acestea, consecințele sociale ale crizei au fost profunde – de la șomajul în rândul tinerilor și șomajul de lungă durată la riscul de sărăcie – iar remedierea acestora rămâne o prioritate urgentă.

(11) Provocările sociale și în planul ocupării forței de muncă sunt, într-o mare măsură, o consecință a creșterii relativ modeste, a cărei cauză o constituie potențialul neexploatat în ceea ce privește participarea pe piața muncii și productivitatea. Progresul economic și cel social sunt interconectate, iar crearea unui Pilon european al drepturilor sociale ar trebui să facă parte dintr-un efort mai larg de instituire a unui model de creștere mai durabilă și mai favorabilă incluziunii, prin îmbunătățirea competitivității Europei și creșterea atractivității acesteia pentru realizarea de investiții, crearea de locuri de muncă și promovarea coeziunii sociale.

(12) Scopul Pilonului european al drepturilor sociale este de a servi drept ghid pentru obținerea unor rezultate eficiente în plan social și al ocupării forței de muncă atunci când sunt abordate provocările curente și viitoare, care să vizeze direct satisfacerea necesităților esențiale ale oamenilor, dar și să asigure o mai bună legiferare și implementare a drepturilor sociale.

(13) Acordarea unei atenții sporite performanțelor la nivel social și la nivelul ocupării forței de muncă este deosebit de importantă pentru creșterea rezilienței și aprofundarea uniunii economice și monetare. De aceea, Pilonul european al drepturilor sociale este conceput în principal pentru zona euro, însă este aplicabil tuturor statelor membre care doresc să participe la acesta.

(14) Pilonul european al drepturilor sociale conține principii și drepturi esențiale pentru existența unor piețe ale muncii și a unor sisteme de protecție socială echitabile și funcționale în Europa secolului XXI. Acesta reafirmă unele dintre drepturile existente deja în acquis-ul Uniunii și adaugă noi principii, care abordează provocările ce decurg din evoluțiile sociale, tehnologice și economice.

(15) Principiile consacrate în Pilonul european al drepturilor sociale sunt aplicabile cetățenilor Uniunii și resortisanților țărilor terțe cu domiciliul legal în UE. Atunci când un principiu se referă la lucrători, este vorba de toate persoanele angajate, indiferent de statutul, modalitatea și durata încadrării lor în muncă.

([1]) Rezoluția Parlamentului European din 19 ianuarie 2017 privind un pilon european al drepturilor sociale [2016/2095(INI)].
([2]) Declarația de la Bratislava din 16 septembrie 2016.
([3]) Declarația de la Roma din 25 martie 2017.
([4]) Declarația comună a partenerilor sociali din 24 martie 2017.

(16) Pilonul european al drepturilor sociale nu împiedică statele membre sau partenerii sociali de la nivelul acestora să stabilească standarde sociale mai ambițioase. În mod concret, niciun element al Pilonului european al drepturilor sociale nu trebuie interpretat în sensul limitării sau al afectării drepturilor și principiilor recunoscute, în domeniile lor de aplicare, de legislația Uniunii sau de cea internațională și de acordurile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt parte, inclusiv Carta socială europeană semnată la Torino la 18 octombrie 1961 și convențiile și recomandările pertinente ale Organizației Internaționale a Muncii.

(17) Îndeplinirea obiectivelor Pilonului european al drepturilor sociale reprezintă un angajament și o răspundere comună a Uniunii, a statelor membre și a partenerilor sociali. Principiile și drepturile stabilite în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale ar trebui puse în aplicare la nivelul Uniunii și al statelor membre în limita competențelor acestora și în conformitate cu principiul subsidiarității.

(18) La nivelul Uniunii, Pilonul european al drepturilor sociale nu presupune o extindere a competențelor Uniunii definite în tratate. El ar trebui pus în aplicare în limita acestor competențe.

(19) La nivelul statelor membre, pilonul respectă diversitatea culturilor și a tradițiilor popoarelor Europei, dar și identitățile naționale ale statelor membre și organizarea autorităților publice ale acestora la nivel național, regional și local. În mod concret, instituirea pilonului nu afectează dreptul statelor membre de a defini principiile fundamentale ale sistemelor lor de securitate socială și nu ar trebui să afecteze echilibrul financiar al acestora.

(20) Dialogul social joacă un rol central în întărirea drepturilor sociale și consolidarea creșterii durabile și favorabile incluziunii. Partenerii sociali de la toate nivelurile au un rol crucial în promovarea și punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale, în conformitate cu autonomia lor și cu dreptul de acțiune colectivă,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

PILONUL EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE

CAPITOLUL I

Egalitatea de șanse și accesul pe piața forței de muncă

1. **Educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții**

Orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă.

2. **Egalitatea de gen**

(a) Egalitatea de tratament și de șanse între femei și bărbați trebuie asigurată și promovată în toate domeniile, inclusiv în ceea ce privește participarea pe piața forței de muncă, condițiile de angajare și evoluția carierei.

(b) Femeile și bărbații au dreptul la remunerare egală pentru muncă de valoare egală.

3. **Egalitatea de șanse**

Indiferent de gen, origine rasială sau etnică, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală, orice persoană are dreptul la egalitate de tratament și de șanse în ceea ce privește încadrarea în muncă, protecția socială, educația și accesul la bunuri și servicii disponibile publicului. Egalitatea de șanse a grupurilor subreprezentate trebuie încurajată.

4. **Sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă**

(a) Orice persoană are dreptul la o asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă sau de desfășurare a unor activități independente. Aceasta include dreptul de a beneficia de sprijin pentru căutarea unui loc de muncă, formare profesională și recalificare. Orice persoană are dreptul de a transfera drepturile la protecție socială și la formare profesională cu ocazia tranzițiilor profesionale.

(b) Tinerii au dreptul la continuarea studiilor, ucenicie, stagiu sau o ofertă de muncă de bună calitate în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la terminarea studiilor.

(c) Persoanele aflate în șomaj au dreptul la un sprijin personalizat, continuu și consistent. Șomerii de lungă durată au dreptul la o evaluare aprofundată individuală cel târziu la 18 luni de la intrarea în șomaj.

CAPITOLUL II

Condiții de muncă echitabile

5. **Locuri de muncă sigure și adaptabile**

(a) Indiferent de tipul și de durata raportului de muncă, lucrătorii au dreptul la un tratament corect și egal în ceea ce privește condițiile de muncă, accesul la protecția socială și formarea profesională. Tranziția către forme de muncă pe durată nedeterminată trebuie încurajată.

(b) Trebuie asigurată flexibilitatea necesară pentru ca angajatorii să se adapteze rapid la modificările contextului economic, în conformitate cu legislația și cu contractele colective de muncă.

(c) Trebuie promovate formele de muncă inovatoare, în cadrul cărora se asigură condiții de muncă de calitate. Trebuie încurajate antreprenoriatul și activitățile independente. Trebuie facilitată mobilitatea ocupațională.

(d) Raporturile de muncă ce au ca rezultat condiții de muncă precare trebuie prevenite, inclusiv prin interzicerea utilizării abuzive a contractelor atipice. Orice perioadă de probă trebuie să aibă o durată rezonabilă.

6. **Salarii**

(a) Lucrătorii au dreptul la salarii echitabile, care să asigure un nivel de trai decent.

(b) Trebuie asigurate salarii minime adecvate, care să poată răspunde necesităților lucrătorului și ale familiei acestuia, ținând cont de condițiile economice și sociale existente la nivel național și protejând totodată accesul la un loc de muncă și stimulentele pentru căutarea unui loc de muncă. Sărăcia persoanelor încadrate în muncă trebuie preîntâmpinată.

(c) Toate salariile trebuie fixate într-un mod transparent și previzibil, în conformitate cu practicile naționale și cu respectarea autonomiei partenerilor sociali.

7. **Informații despre condițiile de angajare și protecția în caz de concediere**

(a) Lucrătorii au dreptul de a fi informați în scris la încadrarea în muncă în legătură cu drepturile și obligațiile lor care decurg din raportul de muncă, inclusiv în legătură cu perioada de probă.

(b) Înainte de concediere, lucrătorii au dreptul de a fi informați în legătură cu motivele acesteia și de a beneficia de o perioadă de preaviz rezonabilă. Lucrătorii au dreptul de acces la mecanisme imparțiale de soluționare a litigiilor și, în caz de concediere nejustificată, au dreptul la o cale de atac, inclusiv la o compensație adecvată.

8. **Dialogul social și participarea lucrătorilor**

(a) Partenerii sociali trebuie consultați cu privire la conceperea și punerea în aplicare a politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă, în conformitate cu practicile naționale. Aceștia trebuie încurajați să negocieze și să încheie acorduri colective referitoare la chestiuni relevante pentru ei, cu respectarea autonomiei lor și a dreptului la acțiuni colective. Atunci când este cazul, acordurile încheiate între partenerii sociali trebuie puse în aplicare la nivelul Uniunii și al statelor membre.

(b) Lucrătorii sau reprezentanții acestora au dreptul de a fi informați și consultați în timp util cu privire la chestiuni relevante pentru ei, în special cu privire la transferul, restructurarea și fuziunea întreprinderilor și la concedierile colective.

(c) Trebuie încurajat sprijinul pentru sporirea capacității partenerilor sociali de a promova dialogul social.

9. **Echilibrul dintre viața profesională și cea personală**

Părinții și persoanele cu responsabilități de îngrijire au dreptul la un concediu adecvat, la forme de muncă flexibile și dreptul de acces la servicii de îngrijire. Femeile și bărbații au un drept egal de acces la concedii speciale în vederea îndeplinirii responsabilităților de îngrijire și trebuie încurajați să utilizeze aceste concedii în mod echilibrat.

10. **Un mediu de lucru sănătos, sigur și adaptat și protecția datelor**

(a) Lucrătorii au dreptul la un nivel ridicat de protecție a sănătății și securității în muncă.

(b) Lucrătorii au dreptul la un mediu de lucru adaptat la nevoile lor profesionale și care le permite să își prelungească participarea pe piața muncii.

(c) Lucrătorii au dreptul la protecția datelor cu caracter personal în cadrul raporturilor de muncă.

CAPITOLUL III

Protecție și incluziune socială

11. **Îngrijirea copilului și sprijin pentru copii**

(a) Copiii au dreptul la servicii de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate și accesibile din punct de vedere financiar.

(b) Copiii au dreptul la protecție împotriva sărăciei. Copiii care provin din medii defavorizate au dreptul la măsuri specifice de sporire a egalității de șanse.

12. **Protecție socială**

Indiferent de tipul și de durata raportului de muncă, lucrătorii și, în condiții comparabile, persoanele care desfășoară activități independente au dreptul la o protecție socială adecvată.

13. **Indemnizații de șomaj**

Șomerii au dreptul la un sprijin de activare adecvat din partea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă în vederea (re)integrării pe piața muncii și la indemnizații de șomaj adecvate cu o durată rezonabilă, în concordanță cu cotizațiile plătite și cu normele naționale în materie de eligibilitate. Aceste indemnizații nu trebuie să constituie un factor de descurajare a reîncadrării rapide în muncă.

14. **Venit minim**

Orice persoană care nu dispune de resurse suficiente are dreptul la un venit minim adecvat care să îi asigure un trai demn în toate etapele vieții și dreptul de acces efectiv la bunuri și servicii de facilitare. Pentru persoanele care pot lucra, venitul minim ar trebui să fie combinat cu stimulente în vederea (re)integrării pe piața muncii.

15. **Prestații de bătrânețe și pensii**

(a) Lucrătorii pensionați și persoanele care desfășoară activități independente pensionate au dreptul la o pensie proporțională cu cotizațiile plătite și care să le asigure un venit adecvat. Bărbații și femeile trebuie să aibă șanse egale de dobândire a drepturilor de pensie.

(b) Orice persoană în vârstă are dreptul la resurse care să îi asigure o viață demnă.

16. **Asistență medicală**

Orice persoană are dreptul la un acces rapid la asistență medicală preventivă și curativă de bună calitate și accesibilă din punct de vedere financiar.

17. **Incluziunea persoanelor cu handicap**

Persoanele cu handicap au dreptul la un sprijin pentru venit care să le asigure o viață demnă, la servicii care să le permită să participe pe piața muncii și în societate și la un mediu de lucru adaptat nevoilor lor.

18. **Îngrijire pe termen lung**

Orice persoană are dreptul la servicii de îngrijire pe termen lung de bună calitate și accesibile din punct de vedere financiar, în special la servicii medicale la domiciliu și servicii comunitare.

19. **Locuințe și asistență pentru persoanele fără adăpost**

(a) Trebuie asigurat accesul la locuințe sociale sau la o asistență pentru locuințe de bună calitate pentru persoanele aflate într-o situație dificilă.

(b) Persoanele vulnerabile au dreptul la asistență și protecție adecvată împotriva evacuării forțate.

(c) Persoanelor fără adăpost trebuie să li se ofere adăpost și servicii adecvate, pentru a promova incluziunea lor socială.

20. **Accesul la servicii esențiale**

Orice persoană are dreptul de acces la servicii esențiale de bună calitate, inclusiv la apă, salubritate, energie, transporturi, servicii financiare și comunicații digitale. Pentru persoanele aflate într-o situație dificilă, trebuie să existe un sprijin pentru accesul la aceste servicii.

Adoptată la Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Pentru Comisie

Marianne THYSSEN

Membru al Comisiei